

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “สัปเหร่อกับการจัดการศพของชุมชน” มีจุดมุ่งหมายที่จะทำความเข้าใจว่า สัปเหร่อคือใคร มีที่ทางอย่างไรในสังคม โดยศึกษาผ่านระบบการจัดการศพของชุมชน ที่มาและการทำงานของสัปเหร่อ ตลอดจนความหมายเชิงพิธีกรรมของงานศพ การศึกษาครั้งนี้ใช้พื้นที่ภาคสนามในชุมชนมอญ ริมแม่น้ำแม่กลอง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

ผลการศึกษาพบว่า สัปเหร่อ มีความกำกวมในหลายทาง ในชุมชนมอญแถบนี้ ไม่มีตำแหน่งแห่งที่ของสัปเหร่อที่ชัดเจน มีเพียงคนที่เข้ามาสวม/รับหน้าที่เมื่อมีงานศพ หลังจากงานศพเสร็จสิ้นหน้าที่นี้ก็หายไป สัปเหร่อจึงไม่ได้อยู่บนโครงสร้างได้อย่างถาวร นอกจากนี้ การไหลบ่าเข้ามาของความหมายของคำว่า “สัปเหร่อ” (แบบเมือง) ก็ทำให้ความเป็นสัปเหร่อดูจะกำกวมมากขึ้น ส่วนที่ทางของสัปเหร่อในเชิงพิธีกรรม พบว่า สัปเหร่ออยู่ในตำแหน่งที่ ก้ำกึ่ง กำกวม (liminality) อันเป็นภาวะที่นำไปสู่ความเป็นมลพิษ (pollution)

การทำความเข้าใจสัปเหร่อ จะช่วยให้เราเห็นการเคลื่อนตัวของทั้งสัปเหร่อและของทั้งชุมชน ในการดำรงภาพร่างแห่งความเป็นชุมชนที่มีร่วมกัน